

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายประเมินคุณค่าหนังสือตำราแพทย์ภาษาไทย ที่พิมพ์โดยโครงการตำราศิริราช ซึ่งมีเนื้อหาทางด้านวิชาแพทย์ หนังสือตำรานี้รวมหมายถึง หนังสือที่มีลักษณะคู่มือด้วย

ประชากร หนังสือตำราแพทย์ที่นำมาวิเคราะห์นี้ ได้แก่ หนังสือตำราที่จัดพิมพ์สมัยเริ่มแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ จนถึงหนังสือที่พิมพ์ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ รวมจำนวน ๕๑ ชื่อเรื่อง

หนังสือตำราที่นำมาวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยได้ประเมินคุณค่ารวมเป็นรายชื่อเรื่อง มิได้ประเมินเป็นรายเล่ม ถึงแม้บางครั้งหนังสือตำราบางชื่อเรื่องจะพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง ผู้วิจัยจะถือว่าอยู่ภายในชื่อเรื่องเดียวกัน และจะประเมินค่าจากเล่มที่พิมพ์ครั้งล่าสุด

เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเกณฑ์การประเมินคุณค่าหนังสือตำราจากตำราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของหนังสือที่ดี คือ

Broadus, Robert N. Selecting Materials for Libraries. New York:

H. W. Wilson, 1973.

Fishbein, Morris. Medical Writing: The Technic and the Art.

4th ed. Springfield: Charles C. Thomas, 1972.

Haines, Helen E. Living with Books: The Art of Book Selection.

New York: Columbia University Press, 1952.

Hewitt, Richard Miner. The Physician-Writer's Book. Philadelphia: W. B. Saunder, 1957.

Shores, Louise. Instructional Materials: An Introduction for Teachers. New York: Ronald Press, 1960.

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของหนังสือตำราจากตำราเหล่านี้แล้วนำมาตั้งเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสือตำราแพทย์ เกณฑ์เหล่านี้ได้มีการจัดให้เหมาะสมกับลักษณะของหนังสือตำราแพทย์ภาษาไทย หลังจากนั้นนำไปให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการจัดพิมพ์หนังสือพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงจัดเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมขึ้น

เกณฑ์ที่นำมาประเมินคุณค่าหนังสือตำราแพทย์นี้ประกอบด้วยส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของหนังสือ ๘ ลักษณะ คือ ผู้จัดทำ เนื้อเรื่อง การเรียบเรียง ความน่าเชื่อถือ การเขียนภาพประกอบ ส่วนประกอบของหนังสือ และรูปเล่มและการพิมพ์ เกณฑ์นี้ใช้ประเมินทั้งหนังสือตำรา และคู่มือ

เกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณค่าหนังสือตำราแพทย์

๑. ผู้จัดทำ (Authority) ผู้จัดทำในที่นี้ ได้แก่ ผู้เขียน (Authors) และบรรณาธิการ (Editors) ทั้งที่เป็นเอกชนและสถาบัน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ ได้รับการศึกษาอบรมในสาขาวิชาที่เขียนนั้นโดยตรง หรือเป็นสถาบันการศึกษา และปฏิบัติงานนั้นโดยตรง

๑.๒ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ หรือเคยปฏิบัติงานในสาขานั้น

๑.๓ เคยทำงานวิจัย หรือมีผลงานทางวิชาการเป็นบทความปรากฏ

๒. เนื้อเรื่อง (Contents)

๒.๑ ผู้แต่งกำหนดความมุ่งหมายในการเขียนอย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์หรือบทนําระบุขอบเขตเนื้อหา

๒.๒ เนื้อเรื่องให้ความรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๒.๓ เนื้อเรื่องเสนอแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยในหลาย ๆ ด้าน

๒.๔ โครงสร้างเนื้อเรื่องแต่ละบทความมีความสมดุล

๓. การเรียบเรียง (Arrangement)

หมวดหมู่

๓.๑ มีแบบแผนการลำดับเรื่องโดยส่วนรวมที่เป็นระเบียบ หรือเรียบเรียงเป็น

๓.๒ การเรียบเรียงเนื้อเรื่องมีลักษณะแบบใดแบบหนึ่ง

ก. ลำดับเรื่องเริ่มจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นสลับซับซ้อน

ข. เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน หรือเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

๓.๓ แบบแผนการเรียบเรียงสอดคล้องกับประเภทหนังสือ เช่น ให้ลำดับวิธี

ปฏิบัติการในหนังสือประเภทคู่มือ

๔. ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

๔.๑ เนื้อเรื่องเรียบเรียงจาก

๔.๑.๑ การค้นคว้าวิจัยมีหลักฐานสนับสนุน

๔.๑.๒ ประสบการณ์

๔.๒ มีการอ้างเอกสารตามวิธีที่ถูกต้อง โดยอาจมี

๔.๒.๑ เอกสารอ้างอิง (References)

๔.๒.๒ บรรณานุกรม (Bibliographies)

๔.๓ เอกสารอ้างอิง และบรรณานุกรม ถูกต้องตามแบบแผน โดยมี

๔.๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารที่นำมาอ้างครบถ้วน เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร หรือชื่อหนังสือ ปีที่ ฉบับที่ หรือปีที่พิมพ์ ฯลฯ ตามลักษณะของเอกสารนั้น

๔.๓.๒ ใช้แบบแผนการลงบรรณานุกรมที่เป็นที่ยอมรับ แบบใดแบบหนึ่งเหมือนกันตลอดเล่ม เช่น แบบแผนการลงบรรณานุกรมของ Index Medicus, American National Standard for Bibliographic References.

๔.๔ เนื้อเรื่องทันสมัย หรือถ้ามีการพิมพ์ซ้ำจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้โดยมี

๔.๔.๑ หนึ่งในสามของเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเล่ม มีอายุย้อนหลังจากปีที่

พิมพ์หนังสือไม่เกิน ๕ ปี

๔.๔.๒ หนึ่งในสามของเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเล่ม มีอายุย้อนหลังไม่เกิน

๑๐ ปี

๕. การเขียน (Usage of language)

๕.๑ ใจความกะทัดรัดชัดเจน เข้าใจง่าย

๕.๒ ใช้ภาษาถูกหลักไวยากรณ์

๕.๓ ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามพจนานุกรม เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๕.๔ การทับศัพท์ (Transliterate) ถูกต้องตามหลักการทับศัพท์ของราชบัณฑิตย-

สถาน

๕.๕ ใช้ศัพท์เทคนิคตรงตามที่บัญญัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้ายังไม่มีศัพท์บัญญัติอาจใช้

วิธีถอดความเป็นภาษาไทย และมีภาษาอังกฤษกำกับอย่างน้อยครั้งแรกที่กล่าวถึง หรือใช้วิธี

ทับศัพท์ หรือใช้ภาษาต่างประเทศตามสมควร ทั้งนี้ต้องรักษารูปแบบการใช้อย่างสม่ำเสมอ

๖. ภาพประกอบ (Illustrations)

๖.๑ ภาพประกอบ ตาราง กราฟ แผนภูมิ เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา

๖.๒ ภาพประกอบ ตาราง กราฟ แผนภูมิ มีขนาดและคำอธิบายพอเหมาะ

๖.๓ ภาพประกอบ ตาราง กราฟ แผนภูมิ ชัดเจน

๗. ส่วนประกอบของหนังสือ (Parts of book)

๗.๑ มีหน้าปกใน (Title Page) บอกรหัสหนังสือ ชื่อผู้แต่ง คุณวุฒิ สถานที่พิมพ์

สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ครอบคลุม

๗.๒ มีการทำบัตรรายการพิมพ์ (Cataloging in Publication)

๗.๓ มีสารบัญเรื่องแสดงหัวข้อย่อยของเนื้อหา พร้อม เลขหน้า

๗.๔ มีเอกสารอ้างอิง และ/หรือ บรรณานุกรม ดังต่อไปนี้

- ก. หนังสือประเภทผู้แต่งคนเดียว หรือแต่งร่วมกันหลายคน จะมีเอกสารอ้างอิง และ/หรือ บรรณานุกรมท้ายบท หรือท้ายเล่มก็ได้
- ข. หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบเป็นบท (Edited Book) ต้องมีเอกสารอ้างอิง และ/หรือ บรรณานุกรมท้ายบท ทุกบท

๗.๕ มีอภิธานศัพท์ (Glossary)

๗.๖ มีครุฑดัชนี (Index)

๘. การจัดรูปแบบและการพิมพ์ (Format and printing)

๘.๑ ใช้กระดาษพิมพ์คุณภาพดี

๘.๒ หมึกพิมพ์ชัดเจน

๘.๓ ตัวพิมพ์มีขนาดพอเหมาะอ่านง่าย มีการใช้ตัวพิมพ์ขนาดและน้ำหนักต่าง ๆ กัน

๘.๔ มีการพิสูจน์อักษรถี่ถ้วน

๘.๕ การวางหน้าสวยงาม มีขอบที่ว่าง (Margin) ระหว่างสันหนังสือกับข้อความ

พอเหมาะ

๘.๖ รูปเล่มหนังสือมีขนาดพอเหมาะต่อการหยิบใช้ได้สะดวก

๘.๗ การเย็บเล่ม เข้าปก ประณีต เรียบร้อย แข็งแรงทนทาน

วิธีการนำเกณฑ์ไปประเมินคุณค่า

ผู้วิจัย ได้ประเมินคุณค่าหนังสือตำราแพทย์ โดยการให้คะแนนส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ ๘ ลักษณะ สำหรับหนังสือที่ไม่มีการประกอบมีคะแนนส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ ๗ ลักษณะ

ในการกำหนดคะแนน ส่วนประกอบด้านผู้จัดทำให้คะแนนคุณสมบัติข้อละ ๒ คะแนน สำหรับคะแนนส่วนประกอบอื่น ๆ ให้คะแนนคุณสมบัติข้อละ ๑ คะแนน คะแนนคุณสมบัติสำหรับหนังสือที่มีภาพประกอบมีคะแนนเต็มทั้งสิ้น ๔๔ คะแนน และหนังสือที่ไม่มีภาพประกอบมีคะแนนเต็มทั้งสิ้น ๓๘ คะแนน